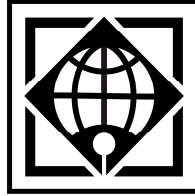

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم و تحقیقات اسلامی

عنوان پایان‌نامه

تجلی آموزه های قرآن در سیره امام حسین (ع)
با تاکید بر واقعه عاشورا

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته الهیات و معارف اسلامی گرایش علوم قرآن و حدیث

دانشجو

عبدالحسین جلالوند

استاد راهنما

دکتر سید محمد حسین میرصادقی

محل ماه و سال تنظیم

بهمن ماه ۱۳۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

آرم و نام دانشگاه
دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

نام دانشکده

علوم و تحقیقات اسلامی
گروه علوم قرآن و حدیث

عنوان پایان‌نامه

تجلی آموزه های قرآن در سیره امام حسین (ع)
با تاکید بر واقعه عاشورا

پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته الهیات و معارف اسلامی گرایش علوم قرآن و حدیث

دانشجو

عبدالحسین جلالوند

استاد راهنما:

محل نام استاد یا اساتید راهنما

محل ماه و سال تنظیم

بهمن ماه ۱۳۸۹

فهرست مطالب

۱ چکیده

۲ ۱-مقدمه

۴ ۲-فصل اول

کلایات و مفاهیم

طرح مسئله - الف) تعریف موضوع ، هدف و ضرورت اجرای طرح

۴ ۳- تعریف موضوع

۷ ۴- هدف و ضرورت اجرای طرح

۱-۴ صورت بندی مسئله تحقیق و بیان

۷ سوالها

۲-۴ فرضیه های فرضیات

۸ تحقیق

۳-۴ روش ها ، فنون اجرایی و ابزارهای

۹ تحقیق

۵- تعریف روش از روش

۹ تحقیق

۹ ۶- ابزار و فنون

۱-۶ پیشینه

۹ تحقیق

۲-۶ پیش بینی محتوای طرح و رئوس مطالب پایان

۱۰ نامه

۱۱ ۳-۶ منابع تحقیق

۱۲ فصل دوم

۷- قرآن کریم و اهل بیت

پیامبر(ص).....۱۲

۱-۷ آیاتی درباره ویژگی های قرآن کریم ۲۴

۲-۷ ویژگی های قرآن کریم از زبان روایات ۲۶

۳-ضرورت امامت پس از پیامبران الهی و اطاعت از اهل بیت پیامبر

(ص).....۱۵

فصل سوم ۳۴

۸-امام حسین (ع) در قرآن کریم ۳۴

۱-۸ آیه تطهیر ۳۴

۲-۸ آیه مباحله ۳۹

۳-۸ آیات سوره دهر (انسان، ابرار) ۴۹

۴-۸ آیه مودت ۵۲

۵-۸ آیه شجره طیبه ۵۶

۶-۸ آیه اولی الامر ۵۹

۷-۸ آیه لؤلؤ و مرجان ۶۱

۸-۸ آیه ذبح عظیم ۶۳

۹-۸ آیه قتل مظلوم ۶۶

۱۰-۸ آیات سوره فجر ۶۶

۱۱-۸ آیات سوره احقاف ۶۸

فصل چهارم ۶۲

۱۲-امامت و شناخت آن ۶۲

۱-۱۲ شناخت امام علی (ع) ۶۲

۲-۱۲ حدیث معرفت امیرالمومنین

(ع).....۶۵

۳-۱۲ شخصیت امام علی (ع).....۶۹

- فصل پنجم..... ۷۲
- ۱۳- سیره امام حسین (ع)..... ۷۲
- ۱- ۱۳ ایمان..... ۷۲
- ۲- ۱۳ توکل..... ۷۴
- ۳- ۱۳ صبر و
شکیبایی..... ۷۷
- ۴- ۱۳ صبر در جهاد..... ۷۹
- ۵- ۱۳ صبر در مصیبت جوانان ، برادران و اصحاب..... ۸۰
- ۶- ۱۳ صبر در خشم و غضب..... ۸۳
- ۷- ۱۳ صبر بر تشنگی..... ۸۳
- ۸- ۱۳ صبر در اطاعت خدا..... ۸۴
- ۹- ۱۳ شجاعت..... ۸۵
- ۱۰- ۱۳ استقامت و پایداری..... ۸۷
- ۱۱- ۱۳ اعتماد به نفس..... ۹۰
- ۱۲- ۱۳ سخاوت..... ۹۱
- ۱۳- ۱۳ مروّت و جوانمردی..... ۹۵
- ۱۴- ۱۳ تواضع..... ۹۵
- ۱۵- ۱۳ یتیم
نوازی..... ۹۷
- ۱۶- ۱۳ ادب و حُسن معاشرت..... ۱۰۱
- ۱۷- ۱۳ علم و دانش..... ۱۰۱
- ۱۸- ۱۳ محبوبیت..... ۱۰۵
- ۱۹- ۱۳ زهد..... ۱۰۷
- فصل ششم..... ۱۱۰
- ۲۰- علل خروج امام (ع) از مدینه..... ۱۲۰

۱۱۰	۱- ۲۰ زمینه خروج از مدینه
۱۲۲	۲- ۲۰ فساد دستگاه خلافت و رهبری
۱۲۶	۳- ۲۰ ظهور بدعت ها
۱۳۰	۴- ۲۰ انحطاط اخلاقی و خطر بازگشت به جاهلیت
۱۳۶	۵- ۲۰ بی عدالتی و گسترش ظلم در جامعه اسلامی
۱۴۲	فصل هفتم
۱۴۲	۲۱- مؤمن و ایمان
۱۴۲	۱- ۲۱ بررسی معانی لغوی و اصطلاحی مومن و ایمان
۱۴۹	۲- ۲۱ صفات مؤمنین از منظر قرآن کریم
۱۵۱	۳- ۲۱ صفات مومنین از منظر روایات
۱۵۷	فصل هشتم
۱۵۷	۲۴- اوصاف وفاداران
۱۵۷	۱- ۲۴ ایران امام حسین علی‌ه السلام
۱۶۲	۲- ۲۴ ویژگی برترین اصحاب و یاران
۱۷۴	فصل نهم
۱۷۴	۲۵- جمع بندی مطالب
۱۷۴	۱- ۲۵ خلاصه گفتار
۱۸۵	۲- ۲۵ نتیجه گفتار
۱۸۸	۲۶- فهرست منابع و مأخذ

هدیه به روح پدر و مادر مهربانم که:

نام عبدالحسین را برایم برگزیدند و با مهر و محبت معصومین

(علیهم السلام) آشنایم نمودند.

هدیه به ارواح طیّبہ شهدا از صدر
اسلام تاکنون خصوصاً شهدای گروه
ابوذر نهادند (۱۳۵۲/۱۱/۳۰) و همه
مؤمنین و مومنات.

تقدیم به پیشگاه اسوه ی صبر و مقاومت

حضرت زینب کبری (سلام الله علیها)

تشکر و سپاس

حمد و سپاس خداوندی را که خلقت ما را نیک و زیبا و آن را در سایه دین
مبین اسلام با هدایت مهربان ترین رسول گرامی اش، رحمه للعالمین (ص) و
حضرات معصومین (علیهم السلام) قرار داد.

با تشکر و قدردانی از اساتید محترم

آقایان دکتر معارف، دکتر آذرنوش، دکتر جودوی، دکتر سلیمانی، دکتر فائز،
دکتر اقبال، دکتر شاهرودی، دکتر فقهی زاده، استاد واعظی اراکی، خانم دکتر
پویازاده، خانم دکتر محمدزاده، خانم دکتر جی گاره و آقای دکتر پهلوان با عنوان
استاد مشاور و بویژه از زحمات و تلاشهای بی دریغ و راه گشای جناب آقای
دکتر میرصادقی بعنوان استاد راهنما که تمامی تلاش خود را مبذول فرموده،
سلامتی و سعادت و حسن عاقبت را برای ایشان از خداوندمنان مسئلت دارم.

با نهایت تشکر و امتنان

از همسر مهربانم که در طول مدت زندگی مشترکمان خصوصاً دوران تحصیل

از هیچ کوششی در این راه دریغ نورزیده و همواره مشوق و همراهم بوده و از

فرزندان عزیزم که با صبوری خویش یاری ام نموده اند. و با سپاس از تمام

عزیزانی که از هرگونه مساعدتی دریغ نورزی‌اند.

چکیده

عنوان این رساله پرداختن به یکی از تاثیر گذارترین موضوعات زندگی فردی و اجتماعی جامعه اسلامی با محوریت قرآن کریم می باشد که دارای نقش بسیار ارزنده و اساسی بوده که به جرات می توان از آن به عنوان جزء لاینفک و لایتغیر این جوامع نام برد و این مسئله در طول تاریخ اسلام همواره به بهترین شکل ممکن مطرح بوده و اساس حیات دین مبین اسلام بر پایه آن استوار و باقی مانده است. تجلی آموزه های قرآن در سیره امام حسین (ع) با تاکید بر واقعه عاشورا یکی از موضوعاتی است که اساساً ارتباط قرآن کریم و امام (ع) را به عنوان اصلی ترین محور مورد بحث قرار داده و واقعه ی عاشورا را بعنوان مصداق اتم بسیاری از این آیات می داند. در این تحقیق در حد توان به آیاتی که به نوعی به امام حسین (ع) و سیره ایشان و همچنین به حیات طیبه و سیمای مؤمنین نازل گردیده اشاره نموده و مصداق عینی و عملی آن ها را یاری کنندگان امام (ع) در کربلا معرفی نماید. مجموعه این رساله با نُه فصل ضمن بررسی موارد مذکور سعی دارد که به زوایای دیگری از واقعه ی عاشورا پرداخته و ضمن بر شمردن سیره امام حسین (ع) آنها را منطبق با قرآن کریم ارزیابی نماید. در نخستین فصل به بررسی کلیات و مفاهیم اشاره نموده و در دیگر فصول به ترتیب ضمن تشریح ویژگی های قرآن کریم و اهل بیت (ع) اشاره و ضرورت اطاعت از آنها به خصوصیات و نشانه های امام و امامت پرداخته و معلمین واقعی قرآن کریم را معرفی می نماید و در فصل های بعدی ضمن اشاره به آیات مرتبط با امام حسین (ع) به سیره ایشان پرداخته و همچنین به بررسی علل خروج امام (ع) از مدینه و در دیگر فصول ضمن اشاره به آیاتی از سیمای مومنین در قرآن، مصداق این آیات را یاران و اصحاب امام (ع) معرفی و در پایان راز جاودانگی و ماندگاری عاشورا را نتیجه گیری می نماید. کلید واژه ها، هدایت، شفا، رحمت، امام، عاشورا، ایمان، توکل، اخلاص، تقوی، شهادت و ...

عظمت واقعه کربلا و ابعاد معنوی، معرفتی، اخلاقی و اجتماعی آن به قدری بزرگ است که تاکنون تألیفات فراوانی به تبیین و توصیف ویژگی‌ها و خصائص آن پرداخته‌اند. حماسه عاشورا واقعیتی غیر قابل انکار می‌باشد که تمامی انسانهای آزاده دنیا را تحت تأثیر قرار داده و مهم‌ترین آن‌ها در تاریخ اسلام بخش عمده‌ای از زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان الهام گرفته و ناشی از آن می‌باشد. نهضت و حماسه بزرگ عاشورا پس از قریب به ۱۴۰۰ سال نه تنها دچار فراموشی و کهنگی نگردیده بلکه گذر زمان هرچه بیشتر نیاز پرداختن به آن را می‌نمایاند.

ولی علیرغم تمام بزرگی‌های عاشورا متأسفانه آنچه به آن اهمیت داده شده بیشتر پرداختن به جنبه‌های ظاهری آن بوده و کمتر به لایه‌های درونی و زیباییهای آن اشاره رفته است. شاهد مثال آن عزاداری دو ماهه محرم و صفر خصوصاً دهه اول ماه محرم که با شور و اشتیاق غیرقابل وصفی آغاز می‌گردد ولی پس از گذشت دهه اول به یکباره از آن شور و حرارت به شدت کاسته می‌گردد، می‌باشد که شاید پرداختن به جنبه‌های ظاهری یکی از دلایل آن باشد. و از دیگر دلایل می‌توان به این مطلب اشاره نمود که متأسفانه آنقدر که به جنایت و قساوت جبهه مقابل پرداخته شده به عظمت و بزرگی و نورانیت حسینیان توجه نگردیده است. در شهر شام نیز یزید پس از درمانده شدن از رویارویی با امام سجاد (ع) و حضرت زینب (س) به یکباره تمام تقصیرات را به گردن ابن مرجانه می‌اندازد غافل از اینکه او امر این رخ داد بوده است.

حقیقت امر این است که امام حسین (ع) حجت خداست و بزرگ‌تر از آن که ما به آن فکر می‌کنیم پس در جهت فهم و درک هرچه بیشتر آن چاره‌ای به جز از زانوی ادب بر زمین نهادن و اظهار ارادت نمودن در مقابل ایشان به جهت کسب معرفت هرچه بیشتر از محضر آن بزرگوار نداشته و این محقق نمی‌شود مگر با ورع و رعایت تقوی چون این ما هستیم که محتاج و فقیر آستان مقدسشان می‌باشیم.

عاشورا صفحه‌ای از تاریخ عظیم انسانیت در طول اعصار است که هر دو جبهه آن در نهایت اوصاف خویش بوده‌اند و هر یک در عمل به آنچه باید، از هیچ کوششی دریغ نورزیده‌اند و با کمال تأسف ما در تبلیغ جبهه ظلمت آنقدر کوشیده که نورانیت جبهه نور را کمتر مورد توجه قرار

داده ایم و این تنها و تنها در جهت خواستن شیطان که دشمن قسم خورده انسانیت می باشد قرار دارد چون کار شیطان دور ساختن انسان با هر وسیله و ابزاری از حق است و ترساندن و بزرگ نمودن قساوت به هر قیمتی است البته نه اینکه این قساوت عظیم نیست بلکه در طول تاریخ بشریت یگانه رویارویی حق و باطل بوده که با تمام قوا صورت گرفته است و ما آنقدر که در شناخت جبهه باطل برآمده ایم و از دشمن سخن رانده ایم از عظمت و بزرگی جبهه حق و حقیقت و نورانیت و انسانیت و ... غافل مانده ایم.

عاشورا بزرگ ترین میدان مبارزه ای است که مجاهدان قبل از رسیدن به آن از هرگونه زشتی و پلشتی و نامهربانی فارغ گشته اند به همان سان یاران جبهه شیطان از هرگونه خوبی و مهربانی رها گشته و به اوج قساوت رسیده اند.

پس هر دو جبهه با تجهیزات کامل از قبل برای این مبارزه آماده و مهیأ شده اند .

و این مسئله از بزرگ ترین پیام ها و دستاوردهای این حماسه بزرگ است که برای رسیدن به حق و حقیقت باید از تمام لحظات عمر استفاده کرده و غفلت نورزید چراکه دین ابزاری برای رسیدن به حق با هدایت حجت خدا امام معصوم (ع) می باشد.

در این تحقیق سعی بر آن رفته است که در حد بضاعت در شناخت و کسب معرفت جبهه حق تلاش شود و نورانیت و چگونگی رسیدن به آن به رشته تحریر درآید هرچند با نواقص بسیاری روبروست ولی امیدوارم که خداوند توفیق شناخت و معرفت هرچه بیشتر را در جهت نیل به بندگی خود در سایه هدایت معصومین (علیهم السلام) به همه ما ارزانی فرماید.

آمین یا رب العالمین

فصل اول

کلیات

الف) تعریف موضوع، هدف و ضرورت اجرای طرح

- تعریف موضوع:

پیامبر گرامی اسلام (ص) با شعار توحید و یکتاپرستی دعوت جهانی خود را در سرزمینی آغاز نمود که غرق در رذائل اخلاقی و ... بودند. حضرت (ص) برای جایگزینی آن ها ارزش های جدیدی منطبق با شعار دعوت خود ارایه فرمود همچون عدالت، برابری، برادری ، وفای به عهد، صدق گفتار، امانت داری، خوش اخلاقی ، وحدت و الفت ، صله ارحام، حق خویشاوندی، حق یتیم و مسکین و بردگان و رهگذران و ضعفا، پرهیز از خون ریزی و فحشا و بدگویی، منع شراب و قمار، پرهیز از مردار خواری، عدم تجاوز به حقوق ضعفا و بسیاری از فضایل و رذائل اخلاقی دیگر که حضرتش بدین صورت توانستند برای نخستین بار در سرزمین عربستان یک سازمان اجتماعی بر اساس دین مبین اسلام پدید آورند. هر چند ظهور اسلام موجب درهم شکسته شدن بسیاری از ساختارهای اجتماعی سیاسی و مذهبی شبه جزیره عربستان شد اما درخت کهنسال عادات و رسوم جاهلی، ریشه دارتر از آن بود که به کلی ریشه کن گردد.

با رحلت پیامبر اکرم (ص) دشمنان قسم خورده و ریشه در جاهلیت داشته، در توطئه ای که از زمان حیات آن حضرت (ص) خصوصاً از اواخر عمر شریفشان آغاز گردیده و در سقیفه بنی ساعده به اوج رسید و با کنار گذاشتن وصی بحق ایشان (حضرت امیرالمؤمنین (ع) راه بازگشت به جاهلیت و بدویت رقم خورد و کم کم با حمله و هجوم های مغایر با اصول اسلام به سرزمین های دیگر، جامعه تازه مسلمان را درگیر با آنان نموده و عملاً از تعالیم عالیه اسلام برای گسترش رحمت حق و اخلاق حسنه دور نگه داشته شدند و به تدریج ظهور بدعت ها در دین پدیدار گشت تا سرانجام در مدتی کمتر از ۵۰ سال از رحلت نبی مکرم اسلام (ص) موجودی عیاش، هوس باز و بی بندوبار بر مسند آن حضرت

(ص) تکیه زده که نه تنها بویی از اسلام و مسلمانی نبرده بود بلکه علناً مرتکب محرمات الهی می گردید و اطرافیان و مشاوران او افرادی بی دین و نادان همچون خود او بودند و جز تملق گویی و

چاپلوسی و ... چیزی نمی گفتند و در کلامی گویا اینکه یزید پیامبر اکرم (ص) و قرآن کریم را به عنوان حاکم و خلیفه به اسارت گرفت و به نام ایشان در طریق مخالفت آنان حرکت و عمل می نمود. در چنین شرایطی که خلیفه بظاهر مسلمان و تمامیت خواه بر مسند امور نشسته، بی شرمی و خیانت را به جای می رساند که طی نامه ای به والی مدینه از او می خواهد که از امام حسین (ع) بیعت گرفته و بر ایشان سخت بگیرد.

امام (ع) با خروج از مدینه از بیعت با یزید امتناع و عازم مکه می گردند و در آنجا نیز علیرغم حضور افراد بسیار زیادی که هر یک می توانستند در جمع آوری نیروی مبارز ایشان را یاری دهند حج خدا را به دلیل حفظ حرمت حرم امن الهی نیمه تمام رها کرده و عازم سرزمین عراق می گردند. خروج و حرکت امام (ع) از مدینه سرآغازی برای روشن گری و حفظ حریم و حرمت حق از تجاوز باطل و دفاع از حقوقی که ضایع گردیده و اعاده سنت نبوی (ص) و سیره علوی (ع) که به فراموشی سپرده شده بود، در روزگار سخت رواج بدعت ها و قلب ماهیت ها و پس از آن استمرار این انحراها بود.

حماسه حسینی نه بر وقایعی اتفاقی، بلکه بر انتخابی مبتنی بر تکلیف الهی با تاکید بر سیره جد و پدر بزرگوارشان (ع) رقم خورده و بزرگ ترین رویارویی حق و باطل در طول تاریخ را بوجود آورده است. عاشورا ترسیم این رخداد عظیم و بی بدیل است که تمامیت اخلاق در مقابل تمامیت ضد اخلاق قرار گرفته و به جهانیان معرفی گردیده تا مدعیان دروغین امت پیامبر اکرم (ص) نقاب از چهره ناپاک خود برگرفته و سخیف ترین اعمال را در حق فرزند پیامبر (ص) و وصی به حق ایشان با نام پیامبر (ص) و قرآن کریم را به میدان آورده و اجرا نمایند.

عاشورا واژه ای است خاطره انگیز که پیوسته ، فداکاری، شجاعت، جوانمردی، مهربانی، گذشت، ادب، اخلاق، توکل، صبر، شهادت، ایمان، اطاعت، معرفت، غیرت، مناجات، بندگی و ... در اذهان تداعی نموده و یادآور این حماسه عظیم است .

پس از گذشت قریب به ۱۴ قرن آنچه که بیش از پیش به عنوان یکی از اصلی ترین و محوری ترین شعارهای حماسی آن مطرح است فریاد رسای هیئات منالذله بوده که پیام آور جوش و خروش مداوم در تقابل با ستم کاران و ستم پیشگان می باشد که هرگز به فراموشی سپرده نشده و نخواهد شد. ولی آنچه قابل ذکر است این است که علیرغم یادآوری این نهضت عظیم در طول سال خصوصاً

ایام دو ماهه محرم و صفر بیشترین تالیفات و سخنرانی‌ها به جنبه تاریخی عاشورا اشاره دارد و ابعاد ظلم و ستمی که بر اهل بیت پیامبر اکرم (ص) وارد شده را تشکیل می‌دهد و متأسفانه جنبه‌های تحلیلی عاشورا و اهداف آن کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد و گاهی نیز این حادثه بزرگ، تنها از جنبه خاص و از زاویه محدودی تجزیه و تحلیل شده و یا انگیزه‌های فرعی با عوامل اصلی، در هم آمیخته و مسایل فرعی، جایگزین اهداف اصلی معرفی می‌شود.

خلاصه آنکه عظمت واقعه عاشورا و ابعاد معنوی، معرفتی، اخلاقی و اجتماعی آن به قدری است که تالیفات فراوانی تاکنون به تبیین و توصیف ویژگی‌ها و خصایص آن پرداخته است لیکن علیرغم توجه بسیاری از اساتید و صاحب‌نظران که با تحلیل‌ها و پرداختن به زوایای مختلف آن سعی در گذشتن از ظواهر موضوع و رسیدن به جلوه‌های زیبا و نورانی این حماسه جاویدان نموده‌اند، متأسفانه امروزه آنچه که بسیار دردناک است بیشتر پرداختن به ظواهر آن است که اساساً حماسه عاشورا در تقابل با رهبری و هدایت جامعه اسلامی توسط یزیدبن معاویه بن ابوسفیان قرار گرفته که به نام حاکم اسلامی بنیان و اساس اسلام را مورد هدف قرار داده و نابودی آن را به هر صورت ممکن طراحی و اجرا می‌نماید. و آنچه که جای تأسف بیشتری دارد این است که ما آنچنان که در معرفی جنبه باطل و سبوعیت و جنایات آنان در جهت اثبات مظلومیت جنبه حق سخن رانده کمتر نورانیت و حقانیت و بزرگی این جنبه را با محوریت قرآن و امام معصوم (ع) مورد توجه قرار داده ایم. در این تحقیق برآنیم با بررسی آیات قرآن کریم به ابعاد درونی و معنوی حماسی عاشورا پرداخته و در حد توان مصادیق این آیات را در این حماسه ترسیم نماییم.

هدف و ضرورت اجرای طرح:

توجه به کثرت ابعاد ارزشی نهضت عاشورا که پس از چهارده قرن همچنان یکی از اصلی ترین مسایل مهم جهان اسلام خصوصاً تشیع می باشد و تاکنون محوری ترین اصول تربیتی و اخلاقی از آن منبعث گردیده و همچنین در جبهه مقابل و ابعاد ضد ارزشی آن شرم آورترین سطور پلیدی را در تاریخ بشریت برای خود به ثبت رسانده اند، یک ضرورت است. هرچند در این باره پژوهش ها و تحقیقات بسیاری صورت گرفته اما اهمیت این موضوع بیش از این باید مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد و از آنجا که واقعه عاشورا پیوند ناگسستنی و تاثیرگذاری بر فرهنگ جامعه داشته و نفوذ خرافه گرایی و سطحی نگری در افهام عمومی ممکن است از جایگاه روشنگر و اصیل این واقعه بکاهد و از سوی دیگر توجه به دو میراث گرانبهای حضرت رسول اکرم (ص) (قرآن کریم و اهل بیت (ع)) ضرورت و فوائد پرداختن تطبیقی و دوسویه این واقعه از سیمای آیات قرآن کریم، خود را بیش از پیش نمایان می سازد و از سوی دیگر این مراجعه به آیات قرآن کریم می تواند در جلوگیری از تفسیر به رای و تحلیل های نادرست این واقعه کاسته و ما را نسبت به عملکرد امام معصوم (ع) که مبین و مفسر قرآن کریم می باشند بیش از پیش آشنا نماید.

از دیگر ضرورت ها می توان به جایگاه ویژه نهضت امام حسین (ع) و عاشورا در میان خیل مشتاقان و علاقه مندانی اشاره نمود که از کودکی تا کهنسالی در حیات آنان به صورت زائدالوصفی جریان داشته و دارد و این شور و شوق در زمانی می تواند مفید فایده باشد که بتواند به عنوان یک محرک فکری در درجه نخست و پس از آن در مرحله عمل ما را به سرمنزل مقصود که همان از خدا بودن و به خدا رسیدن می باشد رهنمون نماید.

ب) صورت بندی مسئله تحقیق و بیان سؤالها:

قرآن کریم با بیان قصص انبیا و سرنوشت امت های پیشین، بسیاری از ویژگی های انسان خوب و بد را بازگو نموده و در هر برهه از زمان می توان مصادیق این آیات را شاهد بود. عاشورا نیز مظهر

فضائل و رذائل اخلاقی در دو جبهه نور و ظلمت می باشد که هر یک از این دو در نهایت معرفی و مصداق اوصاف خود بر آمده اند. با صرف نظر از معرفی جبهه ظلمت، بر آنیم که در این پژوهش بدانیم که:

- ۱- آیا در قرآن کریم به امام حسین (ع) و به واقعه عاشورا اشاره شده است؟
- ۲- ارتباط سیره امام حسین (ع) در واقعه عاشورا با آموزه های قرآن چیست؟
- ۳- راز ماندگاری واقعه عاشورا در چیست؟
- ۴- پیام های عمده معرفتی، اخلاقی و تربیتی در سیره حضرت سیدالشهدا(ع) و ابرار که در محضر ایشان به فوز عظیم شهادت نایل گشته اند کدام است؟

ج) فرضیه یا فرضیات تحقیق:

- ۱- قرآن کریم در آیات متعدد درباره امام حسین (ع) سخن به میان آورده است به ویژه آنکه بیش از ده تخصیص به آیات ۱۵ و ۱۶ سوره احقاف وارد شده که این ویژگی ها در معنای اتم آن به حضرت سیدالشهدا (ع) و یاران باوفایش قابل تطبیق است .
- ۲- سیره امام حسین (ع) در واقعه عاشورا متأثر از آموزه های قرآن کریم از جمله باب رحمت الهی در جهت هدایت و سعادت و وجوب مبارزه با منکرات، امر به معروف و نهی از منکر، اصلاح مفاسد اجتماعی و طرح بدعت هاست.
- ۳- راز ماندگاری واقعه عاشورا در تجلی اراده خداوند است و خواست خداوند درباره امام حسین (ع) و اصحاب باوفایش خیر مطلق است چه به شهادت برسند و یا پیروز گردند و هر آنچه که برای خدا باشد ماندگار و جاوید است .
- ۴- همان سان که قرآن کریم کتاب هدایت است واقعه عاشورا نیز به تبیین عینی و عملی این کتاب پرداخته و ارزش های اخلاقی و معارف والای اسلامی را به بهترین شکل بیان نموده است و به تعبیر دیگری مصداق بسیاری از آیات می باشد.

د) روش ها، فنون اجرایی و ابزارهای تحقیق: